

sada la frontera dels setanta-cinc anys, ha rebut de la Generalitat la Medalla de la Pesca Catalana i ha publicat un llibre poètic que revela el seu esperit sensible i subtil. L'obra ofereix molts retrats de paisatge, molts tributs a la vegetació mediterrània —el roure, el roser, la mimosa, l'olivera— i també, sota el títol de *Climes*, dotze poemes rodons dedicats als dotze mesos del calendari republicà. Són dotze quadres d'una exposició: els vuit primers versos de cada un expliquen el paisatge i el clima, i els dos últims hi col·loquen, discretament, les figures humanes que donen sentit al conjunt.

Però cal atendre sobretot algunes composicions que són com autoretrats d'aquest pescador i mestre que contempla el món amb una serenitat infinita. Les poesies *Íntimes*, que donen títol al volum, reflecteixen la melangia i la dignitat de la seva maduresa plena de bons records. Després d'haver viscut la vida amb plenitud, Joan Rovira ofereix una darrera i doble lliçó d'ètica i d'estètica: «Estem seguint l'última singladura / i ens queda poc per acabar el viatge. / Llancem tot pes inútil per la borda / i alleugerim la nostra barca. / (...) Descarreguem nostre navili; / que es faci lleu com la claror de l'alba».

paperets

Un concert de campanes?

Sembla que la idea va ser del doctor Enric Mirambell, cronista oficial de la ciutat. Sembla que la iniciativa ha tingut bona acollida per part de l'Ajuntament. Sembla, doncs, que per la tardor —potser per Fires— tindrem a Girona un concert de campanes.

Amb el so de les campanes es va escriure durant segles la història religiosa i cívica de la ciutat. Campanes que canten, que ploren, que criden, que avisen. L'any 1925, Josep Grahit i Grau en van comptar seixanta-set: disset a la catedral i cinquanta escampades per altres campanars i torres. Una vella Consueta, exhumada més tard pel propi Grahit, detalla les campanes existents a la Seu i les mil i una maneres rituals de tocar-les, alçar-les, bogar-les, voltar-les, assentar-les, deixar-les dretes, deixar-les anar... El món de les campanes compta amb un vocabulari exclusiu i sonor de batallades, repics, repicons, tritllos, tritlleig, tocs d'ànimes, tocs d'Àngelus, tocs d'oració, tocs de fi... Quan Grahit descriu les campanes de Girona, sembla que parla de persones vives; cadascuna té el seu nom de pila o el seu motiu familiar: la Beneta, la Maria, la Narcisa, la Feliu, la Capítular, la Dominical, la Quotidiana, la Peixatera, la del Lladre, la dels Quarts, la Petita, la Bramamorts, la Cincnous...

La majoria d'aquestes campanes van ser víctimes de la guerra civil. Reposades algunes amb relativa fortuna, les de la catedral van ser objecte d'un nou inventari a càrrec del doctor Josep Calzada. Algunes porten incises lamentables inscripcions de circumstàncies; així, la nova Assumpta s'ufana d'haver estat fabricada «després de la subversió pública, regint l'Espanya el preclaríssim cabdill Franco». La Beneta, salvada gràcies a la seva funció d'assenyalar les hores, data del segle XVI i és coneguda popularment com «el bombo». La seva llarga existència és envoltada de llegendes i de la més bella literatura: Berga i Boix, Bertrana, Ruyra, Rahola... És Rahola qui escriu que «quan les campanes de Girona branden, una profunda extremitud commou fins a llurs arrels els monuments».

Fa molts anys que les campanes de Girona sonen poc. Els campaners successors de Josafat han estat substituïts per mecanismes electrònics. Els tocs han minvat, i el brogit de la circulació urbana els fa pràcticament inaudibles. Alguns, com Narcís Comadira, enyorem aquells «captards lluminosos de campanes», aquella ciutat sense sorolls que s'omplia cada vespre de vibracions sonores. Ara potser, ni que sigui per un sol dia, recobrem aquell dring harmoniós del passat.

• El conseller Ramon Trias Fargas presideix, a la Cambra de Comerç de Girona, la inauguració de la delegació del Patronat Català Pro Europa, i recorda altres compareixences seves en aquella tribuna. N'hi va haver una de molt sonada, ara fa catorze anys. Trias Fargas, aleshores només economista, va pronunciar una conferència sobre l'empresa catalana i el seu futur social. I va ser multat pel governador civil per una sola frase. Aquesta: «L'economia lliure és, segons la història, una condició necessària, però no suficient, perquè es doni la llibertat política. Les dictadures nazi i franquista que, no cal dir-ho, encara són pitjors que les altres, conviuen i conviuen amb una certa economia de mercat». Dir això el mes d'abril de 1975, en vida del dictador, costava 100.000 pessetes.

• Presentació insòlita, en el marc de la Fontana d'Or, del llibre de Carme Vinyoles Màgiques, pors i supersticions. Enric Marqués eleva l'anècdota a categoria i col·loca el tema de la por en un context presidit per la memòria de l'inquisidor Eimeric i els fantasmes d'una repressió que ha deixat un llarg rastre. Recorda els explotats d'avui i diu que «s'ha avançat ben poc en l'exercici dels drets que lògicament i oficialment sembla que hauríem d'haver conquerit». Reflexiona sobre la intolerància i el fanatisme com a mals endèmics de la societat, i passa llista a «les pors que tornen, d'una altra manera menys abrupta, més sofisticada però igualment poderosa: la pèrdua del lloc de treball, el descobert bancari, la SIDA, la nuclearització, els accidents de trànsit, el MOPU i els que li fan coixí amb el projecte de la variant...» Carme Vinyoles rebla el clau del presentador en repassar els tres clàssics agents de la por —el capellà, l'amo, la bruixa— i afirma que, abans i ara, la por ha estat sobretot un element de domini.

• A propòsit del llibre recent de Francesc Ferrer, Josep Vicent fa l'elogi del Sant Feliu del set-cents, que tenia tràfic mediterrani i amb Amèrica, i que comptava amb pescadors, tapers, pagesos, fabricants de bótes, de mitges i d'espelmes. «Va ser —diu— un moment esplèndid i ric de la vila, perquè era vila diversa». Ara, en canvi, hom es decanta cap al monocultiu. I no hauríem d'oblidar allò que deia Mario Gaviria: que els pobles que es dediquen massa als serveis acaben per ser serriols.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ